

PIETER CORNELISZOOM HOOFT (AMSTERDAM)
AAN CONSTANTIJN HUYGENS (DEN HAAG)
18 DECEMBER 1636
1511

Antwoord op Huygens' brief van 3 december 1636 (Worp 2, nr. 1507, pp. 213-214; Tricht 2, nr. 851, pp. 891-892).

Samenvatting: Hooft bedankt Huygens voor de toezending van een aantal gedichten. Hij vraagt Huygens om hulp voor een detail in zijn *Nederlandsche Historiën*. Verder meldt hij dat Barlaeus bezig is aan een nieuwjaarsrede en in dit verband haalt hij het kerstliedje *Een kindeken is ons geboren* aan.

Door Huygens beantwoord op 22 december 1636 (Worp 2, nr. 1512, pp. 216-219; Tricht 2, nr. 855, pp. 898-905).

Primaire bronnen: Amsterdam, Univ. Bibl., Hs. II C 11, pp. 419-420, nr. 555: ontwerp (autograaf).

— Den Haag, Kon. Bibl., Hs. KA CLXXIa, map b, nr. 125: afschrift naar ontwerp door Aernout Hellemans Hooft, met opmerkingen van Geraerd Brandt (voor *Werken* 1671).

— *Werken* (Hooft/Hooft 1671), Brieven, nr. 148, pp. 126-127: volledig.

— *Brieven* (Hooft/Huydecoper 1738), nr. 555, pp. 416-417: volledig.

Vroegere uitgaven: Vloten 3, nr. 644, pp. 191-193: volledig.

— Worp 2, nr. 1511, p. 216: volledig.

— Tricht 2, nr. 854, pp. 895-897: volledig.

Namen: Caspar Barlaeus; Christiaan Huygens sr.; Bernardino de Mendoc̃a; Willem II.

Plaatsen: Athenæum Illustre (Amsterdam); Londen; Muiden; Vlissingen.

Titels: *Een kindeken is ons geboren* (kerstlied); 'D'eerste steen van den Doel' (Huygens 1636; gedicht); *Homilia in præsepe* (Barlaeus 1637); 'Meteorologia' (Huygens 1636; gedichten); *Nederlandsche Historiën* (Hooft 1642).

Transcriptie

¹Aen den Ridder Constantijn Huygens.

Mijn' Heere,

Verhuijsende van buijten herwaerts, ben ik bewelkoomt met het banket, dat daerop gewacht had. Uwer Ed. Gestrengheits gunstigh schrijven, braef sonnet, Latijnsche gedichten, vol vonden van de andre wereltd, ende dien allersmaekelijksten brief aen den Heere Barlaeus: lekkernijen, soo nae mijnen mondt, als haergelijke mij selden voor de neus komen. Gevoelende mijn' eigen armoê, ende des te min suchts, niet om mede eenigsins den jon- | b | -gen grooten metselaer voor opperman te dienen, heb ik wat steenen by de buijrt geraept, die niet lichtelijk te verwerpen sijn; hoewel my die van David sonder weêrgaê dunk, | 420 | ende by dat werk te passen, oft hy daertoe gewassen waer.

In't vorderen van't mijne, ben ik gekoomen tot sekeren 's vijands aenslagh op Vlissingen, aen het tegenbeleidt des welken U. Ed. Gestrengheits Heer vader, zaliger gedachtenis, sijn deel gehadt heeft, met schaeken eens gijzelaers, tot Londen, uit het huis van den ambassadeur Don Bernardin van Mendoc̃a. Over d'omstandigheden van dat bedrijf, daer sonder twijfel een' eunjere behendigheit toe behoort heeft, wort in mijnen zin veel te | c | luchtigh hene gestapt, van de schrijvers die 't aenroeren. Derhalven, indien U. Ed. Gestrengheit my aen't juiste bescheidt konde helpen, ik moghte my belooven, dat de fijnte van sulken diamant de splinters van enkel glas, waermeê mijn' brabbelingen sich meenen mooy te maeken, ten minsten by geen' heel scherpe kenners voor gladbeek souw doen doorgaen.

De heer Barlaeus is bezigh met het soete nieuwe jaer: *Een kindeken is ons gebooren*. 't En heeft niet weenigh in, tot een deuntjen zoo versleten, dat op duizenderlei wijzen gesongen is, nooten te verziern, die

1. Amsterdam: opschrift ontbreekt.

d'ooren knellen. Op Zaterdagh der naeste weeke sal de Groote School wae- | d | -ghen van zijn bandeloose rede doorspekt met eenighe veirsen.

Deze drokheit, en de sinnen verzonken in aendacht en ootmoedt, gebieden hem, zijne gebiedenissen t' Uwer Ed. Gestrengheit te bevelen aen den babbelbeck deeser penne, die't quaet genoegh met sichself heeft, om uit te staemelen 't kleenste deel der onderdaenigheid en eerbiedenis, waarmede swanger gaet, ende van dewelke, bij mangel van kracht, vreest nimmer volkomentlijk te zullen geleggen,

Mijn' Heere,

't hart van U.Ed. Gestrengheits
verplichtsten, gansch eigen dienaer
P. C. Hooft.

Uit Amsterdam, 18^{en} van Wintermaent, 1636.

Mijn ontwerp van 't stuck van Vlissingen voeg ick hierbij, opdat U. Ed. gestrengheit te lichter speure, wat mij is ontbrekende.

Vertaling

Mijnheer,

Verhuizende van buiten [Muiden] hierheen [Amsterdam], ben ik verwelkomd met het banket, dat daarop had gewacht. Uw vriendelijke ²brief, het fraaie ³sonnet, de ⁴Latijnse gedichten, vol goddelijke vondsten, en die verrukkelijke ⁵brief aan de heer [Caspar] Barlaeus: het zijn heerlijkheden, die evenzeer volgens mijn smaak zijn als zeldzaam. Terwijl ik mijn eigen armoede bemerk, maar daarom niet minder het verlangen voel om de jonge, grote metselaar [Willem II] als opperman te dienen, heb ik hier en daar wat stenen bij elkaar geraapt, die niet gemakkelijk te tillen zijn, ofschoon het mij voorkomt dat de steen van David niet te evenaren is en in het sonnet schijnt te passen alsof hij ervoor gemaakt is.

In mijn ⁶werk ben ik gevorderd tot een bepaalde ⁷aanslag door de vijand op Vlissingen, aan de tegenwerking waarvan uw vader zaliger [Christiaan Huygens sr.] nog heeft deelgehad, door het ontvoeren van een gijzelaar te Londen, uit het huis van de ambassadeur Don Bernardino de Mendoza. Over de bijzonderheden van die gebeurtenis, waaraan ongetwijfeld een listig plan ten grondslag heeft gelegen, wordt naar mijn mening veel te luchtig heen gestapt door de schrijvers die erover spreken. Daarom, als u mij aan de juiste informatie zou kunnen helpen, zou ik het vooruitzicht hebben dat de zuiverheid van een dergelijke diamant de glassplinters waarmee mijn geknoei zich meent te verfraaien, in de ogen van ondeskundigen voor valse diamanten zouden doen doorgaan.

De heer [Caspar] Barlaeus is bezig met het zoete nieuwe jaar: ⁸*Een kindeken is ons geboren*. Het is toch niet zo gemakkelijk om bij een deuntje zó versleten, en dat op duizend wijzen gezongen is, noten te

2. Huygens aan Hooft, 3 december 1636 (Worp 2, nr. 1507, pp. 213-214; Tricht 2, nr. 851, pp. 891-892).

3. 'D'eerste steen van den Doel [...]', 3 december 1636 (Gedichten 3, p. 31).

4. 'Meteorologiae,' 6 september - 23 oktober 1636 (Gedichten 3, pp. 15-26).

5. Huygens aan Barlaeus, 15 november 1636 (Worp 2, nr. 1506, p. 213).

6. *Nederlandsche Historiën*, (Amsterdam: Louys Elzevier, 1642).

7. Het voorval speelde zich af in 1581. Zie Smit 1980, pp. 14-15; Hofman 1983, p. 20.

8. *Een kindeken is ons geboren* is een oud (laat-Middeleeuws) en zeer verbreid kerstlied. In de zeventiende eeuw vinden we het, in een vernieuwde versie, in vrijwel elk katholiek liedboek met kerstliederen, maar ook, alweer in een afwijkende versie, in een aantal bronnen van gereformeerde, vooral Remonstrantse signatuur, de *Hymni ofte Loff-sangen* (Den Haag 1615), nr. 13, fol. 12v, voorop. Hooft haalt het kerstlied vermoedelijk slechts aan om het onderwerp aan te geven. Vervolgens bezigt hij een metafoor door het opnieuw aantrekkelijk behandelen van een versleten onderwerp te vergelijken met het van een nieuwe, aantrekkelijke melodie voorzien van een oud, eerder reeds op vele melodieën gezongen kerstlied.

bedenken die de oren boeien. Op volgende week zaterdag [27 december 1636] zal het Athenæum Illustre weergalmen van zijn ⁹rede in ongebonden stijl, doorspekt met enige verzen.

Deze drukte, en het verzonken zijn van de zinnen in vrome overpeinzingen en ootmoed, noodzaken mij mijn aanbevelingen aan u toe te vertrouwen aan de babbelbek van deze pen, die het kwaad genoeg heeft met zichzelf, om stamelend uit te drukken ook maar het kleinste gedeelte van de onderdanigheid en eerbied, waarvan zwanger gaat en waarvan, bij gebrek aan kracht, vreest nimmer volkomen te zullen bevallen,

mijnheer,

het hart van uw verplichte en gans eigen dienaar
Pieter Corneliszoon Hooft.

Amsterdam, 18 december 1636.

Mijn ontwerp van het stuk over Vlissingen voeg ik hierbij, opdat u gemakkelijker ziet wat mij ontbreekt.

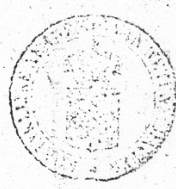
9. De nieuwjaarsrede waar Hooft op doelt is Barlæus' oratie voor het Athenæum Illustre, te houden op 27 december 1636, later uitgegeven als: *Homilia in præsepe, sive nativitatem Domini et Servatoris nostri Jesu Christi* (Amsterdam: Joan Blaeu, 1637; *Poemata* II, p. 376 <<<).

125 140 292

Van den Heer Constantijn
Huygens

Mijn Gueve,

Verlijfend van blyken wordende,
ben ik bevolkoomt met het banket,
dat daar op gemaakt is, door G. G.
guntighe blygen, brief somer, latijnschst Dier,
vol worden van de ander, vervold, endt dien alle,
smachtlyken brief van den Gueve Barleus: lte,
konnigen, soe nae mynen mond, als laregt,
lyke mij felden, soe de wils konen. Gueve,
wolvondt mijn' eigen' armot, endt des te
min' sichte, niet om mede verlijfend den jon,

gen grooten misfslaver voor opperman te stromen,

het ick wat stromen bij de brijst geraapt,

dit niet luytelyk te verworpen sijn; loonvel

mij dit van David Jondor overgaf dunkt,

en bij dat rook te passen, oft sij doortod ge,

raffen waer. In t'anderen van t' mijnd, ben

ick ghekommen tot Jekeren s'rijands anslag op

Abisjingen, den het tegenbelijst deswelken d. G.

Juste Jeva Wader t. g. sijn deel ghesat heeft

met sjaeken vord gijfelard, tot London het

het Ende van den Ambassadeur Von Berner

van Mondoa. Over d' omstandigheden van dat

bedrijft, daer Jondor twijfel van sijnjord beken,

dieghit loobloost heeft, wort, in mijnen sijn, wel

td

End

t a

mij

moer

Diana

mijn

ken

voor

Bar

de

ge

at a

woogut

dagh d

125^A

Eerachtig word gescapt, van de Schrijver die
 it aenroepen. Voorkeven, inder D. D. G. van
 mij aan 4 juffe befehdt konde helpen, ik
 moest mij beloozen, dat de sijnde van sulken
 diamant, de splinter van enkel glas, waarmede
 mijn' brabbelingen sij metmen maai te maai,
 kon, ten minsten bij groen lout fersop konnen
 voor glasboek sijnne doen doorgaen. De juwe

Baderen in binstig met het foud muiden jaer,
~~de hof foud~~ op de fundering wijze **AB**
~~de hof foud~~ is ons geboren. Een heest
 gelingen, nocht te feller, die d'oude kneller
~~met wongh in het een delentid foud wongh~~

~~op de fundering wijzen gelingen is, nochtant~~
~~wongh, die de oude kneller.~~ Op zater,
 dagh der naefte woked fal de groote fchool wad,

gên van zijn bandeloofte widd doorfpekt mit
wonght wisten. Dierft doekheit, en de finnen
verfeken in aendacht en oetmoed, gebidwen hem,
fijnd gebidweniffen t'waer *W. E. Duster* te bent,
len aan den babbelluck d'over pennt, die it ynaet ge,
noog mit fief felt heeft, om int te ftandelen
it klevuffte deel der ondoanegheit en overbid,
nib, waarmede fwaenger gae, widd aan de,
welkt, bij mangel van kragt, wiffit wimmer
welkomentlyk te fillen g'loggen.

Mijn' Geord, t'gert van

W. E. Duster

Overplufften gant'wijgen

Mijn' ontroep van t'fick
van kllifinggen noog ik fiewe,
bij, op dat *W. E. Duster* te
kintor fpoind, waat mij ik
ontbrokond

J. C. Gooft

Uyt Amftredam 10⁷ van Nintwe,
maart, 1636.